

jak volit námět sbírky?

Zájem o filatelii se postupem doby rozrůstá. Známky začínají sbírat nejen mladí, ale dosti často i starší zájemci. Zprvu sbírají známky, které se jim líbí. Brzy však jsou nuceni se rozhodnout pro určitý systém. Podívá-li se začínající sběratel na jednotlivé druhy sbírek, volí většinou ten druh, který se mu zdá snadnější. Mnohým se zdá právě sbírání námětů snadnější než kterékoliv jiné druhy sbírek. Nyní vyvstává problém, který námět si vyvolit. Bývá to většinou některý z oblíbených námětů. Prohlédneme-li si výstavy poštovních známek, kde jsou zastoupeny také náměty, zjistíme, že některých námětů bývá mnohem více než jiných. Velmi často se opakují sportovní, kosmonautické, botanické a zoologické. Další bývají zastoupeny několika sbírkami nebo jen jednou. Musíme brát v úvahu, že volba námětů bývá často ovlivněna množstvím vydávaných známek, popřípadě dostupností různých námětových katalogů. O počtu zájemců o jednotlivé druhy námětů se může přesvědčit v adresáři vydaném námětovou komisí SČSF. Převážná část adresáře je věnována adresám sběratelů již zmíněných oblíbených námětů. Podobná situace je v cizině, o tom se přesvědčíme přečtením inzerátů kteréhokoli zahraničního časopisu.

Mnozí se sběratelů, kteří sbírají některý z oblíbených a častých námětů, namítanou, že mají k zvolenému tématu vztah. Mnohé z nich lákají velmi pěkně provedené známkové obrazy, snadnější dostupnost i jiného známkového materiálu, časté vydání různých námětových katalogů, popřípadě i dostupnost doplňkové populární literatury, podle které zpracovávají texty sbírky. Není správné tvrdit, že i dnes by se začínající sběratel musel těchto námětů vystríhat, ale měl by si uvědomit, že bude mít stejně obtížnou práci, jako kdyby začal budovat sbírku na méně obvyklé téma. Proč mnozí často chodí již vyšlapanými chodničkami, proč nenastoupí novou cestu, která bude z počátku možná nesnadnější, ale tím zajímavější. Jistě každý sběratel bude potěšen, když začne něco nového, a bude pozorovat, jak se mu pomalu dlo rozrůstá.

Zamysleme se trochu nad vhodnou volbou námětu sbírání. Mnoho sběratelů má kromě stálého zaměstnání jen jediného koníčka — filatelii. Což kdyby se pokusili vyjádřit známkami své povolání nebo jeho část popřípadě vývoj od jeho vzniku. Mnozí mají vedle filatelie ještě i nějaký jiný zájem. Ti by mohli volit mezi dvěma různými tématy. Jiní sběratelé by mohli zkusit něco úplně nového, co dosud nesouviselo s jejich dosavadní činností. Pomocníkem pro hledání vhodného tématu může být i kultura. Někdo rád čte dobrodružnou literaturu nebo cestopisy, jiný rád navštěvuje kino, divadlo, další má v oblíbené koncerty nebo přednášky o historii svého rodiště, o folklóru, historii nebo i o zdravotnictví. Jiní filatelisté se zajímají o politické zprávy mezinárodního charakteru, o hospodářské zprávy, jejich pozornost vzbudí nějaký zajímavý článek. V těchto všech případech

je možno najít nespočetná množství vhodných námětů, z nichž některé jsou zatím mezi našimi sbírkami Popelkou.

Vzpomeneme-li vědu a techniku, která v posledních dvou stoletích učinila mlové kroky kupředu, najdeme zase další a další témata. Mohou být z oboru elektrotechniky, telekomunikace, astronomie, dopravy, hornictví nebo všeobecně o vynálezcích určitého odvětví. Vhodná a zajímavá témata by se jistě našla např. v atomovém výzkumu, výrobě a zpracování dřeva, výskytu a zpracování ropy, konstrukcích letadel, výskytu a využití nerostů, stavebních slozích, matematice, fyzice, chemii, geologii, hutnictví a metalurgii, výrobě skla, keramice a mnohých dalších.

Jsme filatelisté a zajímáme se nejen o známky, ale o veškeré poštovní doklady, čili nepřímo o veškerou poštovní činnost. Velmi pěkným tématem je historický vývoj poštovníctví různých krajů nebo míst, mezinárodní poštovní unie, činnost a služby pošty, vývoj poštovních známek. Do této skupiny patří také tisk, tiskové techniky na poštovních dokladech, druhy tisku používané na známkách, práce různých významných tiskáren tisknoucích známky apod. Velmi dobře se mohou vyjádřit filatelistickou sbírkou také politické zajímavosti. Mohou to být politické boje za osvobození z cizí nadvlády, mezinárodní vztahy některých států i z hlediska historického (např. SSSR—Francie, SSSR—ČSSR, ČSSR—Jugoslávie, Anglie—Francie atp.). Do této skupiny patří i téma vyjadřující boj proti fašismu, souvislost politiky některých států se vznikem ohnisek války a činnost jiných států za obnovení míru. Podíváme-li se na politický vývoj některého národa, najdeme souvislost se sociálním postavením jednotlivých skupin

v národě, školství, obchodem i národopisem. Mládežnické haufi a mládežnické organizace by byly jistě zajímavým tématem sbírky. Z oboru školství je možno pěkně znázornit, co a jak se vyučuje na škole určitého stupně, co nám dává škola do života, školské tradice. Mezi témata zabývající se obchodem můžeme zahrnout veletrhy, mezinárodní obchodní vztahy, mezinárodní obchodní organizace a jejich vliv na zúčastněné státy. Z národopisných témat můžeme přinést ukázky z vývoje národních krojů s jejich charakteristickými znaky, z národopisných slavností, národních písní nebo národních pohádkách.

Zeměpis spolu s dějepistem nám skýtá další možnosti k tvoření tematických sbírek. Známky nám ukazují krásy přírody, zajímavosti jednotlivých krajů, země nebo národa, mapy, změny na mapách vlivem politických a územních změn. Dějepisně můžeme vyjádřit vývoj lidstva, dějiny některých válek, válečných tažení, dějiny některé země, popřípadě život některé z významných osob jak v kladném, tak i záporném hledisku.

Z uměleckých témat můžeme vzpomenout zase celou škálu. Z malířství to mohou být jednotlivé malířské směry nebo školy, malířství některého období, grafické umění je možno spojit s tvorbou známek, popřípadě i jejich výrobou. Všichni lidé si rádi poslechnou některý druh hudby. Proč z tohoto libozvučného umění něco nevyjádřit sbírkou? Jako téma možno zvolit vývoj hudebních nástrojů a vývojové druhy hudby u různých národů až po moderní hudbu klasickou. Literatura samozřejmě patří také mezi umění. Zde najdeme mnoho filatelistického materiálu, jímž můžeme vyjádřit jak národní literaturu, literární směry, tak ukázky ze života některých významných literátů.

Mnohá z témat spolu určitým způsobem souvisí nebo se prolínají. Především se to týká námětů s významnými osobnostmi. V tomto druhu zaujímají zvláštní postavení významné ženy na známkách, které často mnohem více zapadají určitými částmi do sbírek jiných témat.

Mnozí z nás jsou často vděční lékařům a zdravotnickému personálu za pomoc v nemocnici. Zde máme další možnosti volby témat: vývoj medicíny, práce lékařů, péče o zdraví lidu, boj proti tuberkulóze, lepra, malárie i hladu, práce světové organizace Červeného kříže i popřípadě dějiny farmacie.

Mnoho témat můžeme spatřit na vlastní oči, vyjdeme-li si na výlet do přírody nebo za krásami naší vlasti. Tady může autor zabrousit do více odborů, zvláště, když sbírkou popisuje celý výlet počínající

cestou vlakem nebo autobusem. Ukáže historické, možná i archeologické zajímavosti kraje, vzpomene, které zajímavé stavby viděl, vyjádří známkami výskyt místních rostlin a květin, zvířat i ryb. Sbírkou zpestří dějepisnými, politickými a třeba i sociálními zajímavostmi navštíveného kraje.

Tak jsme probrali mnohé obory lidské činnosti a zájmů. Při hlubším zamyšlení, případně po poradě s několika zkušenými sběrateli, bychom mohli najít ještě mnoho jiných velmi vhodných témat na sbírání.

Někteří začátečníci si myslívají, že sbírání námětů je snadné. Může tomu být potud, pokud si budou budovat sbírku jen povrchně, bez hlubšího studia. Obstarají si známky a sestaví je na albové listy buď podle dat vydání či sérií nebo podle podobných známkových obrazů. Zbudují tak motivovou sbírku, které stačí na každý list nějaký ústřední nápis s jednou větou nebo heslem.

Proč však nevybudovat sbírku důkladněji, aby vyjádřila určitou

myšlenku do všech podrobností? Vybudovat sbírku tematickou! K tomu je nutné, aby sběratel měl velkou dávku píle a snahu ukázat něco nového, něco neobvyklého. Kdo si vytyčí takový úkol, bude mít dost práce. Nespokojí se jen se shromážděním příslušných známek, ale bude pátrat, proč byly tyto známky vydány, co představují, o čem zajímavém se může dozvědět. Jakmile sběratel zjistí i toto, musí přemýšlet, jakým způsobem bude sbírku zpracovávat. Může zvolit dějinný vývoj, chronologický sled událostí, vyjádření určité učební metody, určitého systému. Jednoduše řečeno, musí se dobře obeznámit s osnovou své sbírky.

Ať už si zvolí sběratel jakýkoliv způsob zpracování své sbírky, musí především vyjádřit nabyté vědomosti svým způsobem a při úpravě udržovat jednotnou úpravu. Nesmí zapomínat na dodržování určitých nutných pravidel teorie námětové filatelie. Tato pravidla a všechny další zásady teorie námětové filatelie jsou dobře zpracovány v Nástinu teorie

námětové filatelie od Felixe Seebauera, která nedávno vyšla.

V tomto článku jsou probrány jen nejzákladnější připomínky k volbě tématu filatelistické sbírky. Jistě by se dalo na toto téma diskutovat širše, rozebrat každé nastíněné téma. To však není účelem. Filatelista má mít tolik iniciativy a hloubavosti, že si z nazečených témat vybere to, které mu nejlépe vyhovuje. Ještě jednou připomínám, že každé téma, jako každá novinka, se nedá zbudovat za chvíli. Často to bývá perná práce, ale přináší uspokojení z dobře vykonané práce.

ZDENĚK MIKULA

[Vyzýváme čtenáře a sběratele námětů, aby napsali svůj názor nejen o článku Z. Mikuly, ale i o svých zkušenostech, o problematice, možnostech a výhledech této vyhraněné a neobvyčejně populární sběratelské oblasti. Není třeba zdůrazňovat, že rádi otiskneme každý podnětný diskusní příspěvek. RED.]